

=====

D O P I S Z T A I Z É

=====

PROMĚNĚNÍ STÍNŮ

červenec - srpen 1981

Během čtyř srpnových týdnů začne v Taizé hledání toho, jak mohou mladí předložit své návrhy na řešení rozhodujících otázek rodiny lidstva, především světového míru. Proto bude vrcholem každého týdne slavnost Proměnění Páně /to, co bylo ohlášeno v Dopise z Itálie na 6. srpen, bude tak rozděleno na celý měsíc, neboť se již na 6. srpen přihlásilo příliš mnoho mladých/. 6. srpna vybuchla na Hirošimou v Japonsku první atomová puma. Tentýž den slaví křesťané Proměnění Páně, slavnost světla a kontemplace, která vznikla v pravoslavných církvích; k tomuto tématu se vztahují následující texty, které bratr Roger napsal v průběhu let. Jsou rozdělené do šesti oddílů, o nichž může přemýšlet každý sám nebo se mohou stát podkladem pro šest diskusních setkání.

Od rezignace k nadšení

Podle jakých znamení můžeme poznat, že jsme se setkali se Vzkříšeným? Podle toho, že vnitřní boje, které s sebou následování Krista přináší, že zkoušky, dokonce i proud slz, který z tebe může vytrysknout, že tvé vlastní zápolení tě nezatvrzuje, ale stává se pramenem pro druhé.

V takovéto proměně přichází na zem vzkříšení. V obrátu, který se dokonává uvnitř člověka, ve slavnosti Pascha, ve velikonocích s Kristem, ve stálém projítí ze smrti do života.

Všechno, co jinak člověk může vyřadit - osamocenost, ztráta smyslu života, pocit neužitečnosti, co by zpřetrhalo vlákna duše, to vše při takovém obrátu už nestaví barikády vnitřnímu průchodu, spíše razí cestu ze strachu k důvěře, z rezignace k tvůrčímu nadšení.

Až k prvnímu svítání /ranním červánkům/

Kde není světlo Kristovo, tam se šíří stíny, a zahalují nás. To platí pro všechny, ale v některých okamžicích našeho života nebo v jistých obdobích dějin lidstva to cítíme výrazněji než v jiných.

Světlo Kristova proměnění pro nás znamená, že v nás již dnes začalo dílo vzkříšení.

Apoštol Petr byl přítomen Kristova proměnění. Hovoří o jeho hlubokém smyslu v jednom ze svých dopisů, aby nám ukázal na jeden důležitý krok v životě křesťanů.

Kolem nás je noc. Uprostřed tmy svítí malé světlo. Jde o to, abychom oči upřeli na toto světlo, "dokud se nerozbřeskné den a nevzejde vám jitřenka v srdci". /2 petr 1,19/

Proč hledat v dáli to, co je tak blízké? Někdy, když nechceme dát na svou víru a trpělivost, žádáme znamení a divy - znamení, která jsou hned viditelná. V takovém případě je však mnohem důležitější, abychom upřeně hleděli na toto světlo, až vzejde jitřenka v našem srdci. Jakmile se postavíme před Boha, můžeme vše vidět v Kristově světle.

Vidět vše ve světle Kristově

Vidět každého člověka v tomto světle. Vědět, že se v každém člověku - i v tom, který Krista nevyznává - zrcadlí obraz Stvořitele. Náš bližní, to není jen ten, kdo je nám sympatický, to je člověk, kterého život zranil, který leží stranou našich zájmů. Není to jen ten, k němuž samočinně pociťujeme přátelství, ale i ten, který si právě pro-to, že je nám lhostejný - zaslouží víc než kdo jiný, aby na něm spočinul Kristův pohled.

Dívat se na křesťana v tomto světle. Vidět ho v první řadě jako nositele Krista. Vzdát se nářků nad tím, co je na něm špatného, a místo toho ocenit jeho přínos, to, co Bůh v něm způsobil kladného, to malé světlo, které mu bylo svěřeno. Nic neobnovuje více, než odkrytí živoucí naděje, která naplňuje mnohého Božího svědka, se kterým život tvrdě zacházel.

Dívat se i sám na sebe ve světle Kristově. Nenechat se zastavit tím, že v nás je - a vždycky bude - zlo, neschopnost, tma, stíny, ale místo toho hledat cesty, jak svléci toto břemeno, především konání zповědi. A po přijetí odpuštění z toho hned žít; neboť život nevyživí pocity vlastní viny, ale Kristus, který se v nás modlí jako světlo, které bylo zažehnuto uprostřed temna.

Vidět a poznávat celý život, celé stvoření v tomto Božím světle; neboť už od počátku bylo celé Boží stvoření určeno k naplnění Bohem.

Jeho láska je oheň

Rostlina, která není přivrácená ke slunci, zakrňuje. Křesťan, který se brání pohlížet na Boží světlo a chce vidět jen přítmí, odsuzuje se k pomalé smrti - nemůže růst a nemůže se budovat v Kristu.

Stejnou na hoře bylo dáno apoštolům viditelně dáno vytušit to, co by jim ^{bývalo} bylo vyhraženo až pro den, kdy budou jedno s Kristem v Bohu /Matouš 17,1-8/.

Kristus v nás pozvolna proměňuje a vyjasňuje každé vzpírání se, všechny protiklady, ona nejasná a nechtěná hnutí, která zůstávají v hloubce naší bytosti a nad nimiž vůle někdy nemá žádnou moc. Vše, co je nejhlouběji v nás zakalené, nepohostinné, nevěřící, je tak proměněno.

Naše století odkrylo hlubiny člověka, které sahají tak daleko, že v nich lze odkrýt šířku zkušenosti celého lidstva od jeho vzniku až po naše dny. Těmto nezměrným dálavám, které se skrývají v člověku, se však nabízí přeformování, proměnění. Tak se stává možným, že mnozí lidé, kteří mívají, že jejich život je "zpackaný", s určitostí řeknou, že v Boží trpělivosti nic není ztraceno. Mimořádní křesťané jako Jan od kříže a Teresie z Avily, kteří tak mnoho mužů a žen přivedli ke Kristu, začali svůj nový život značně pozdě, a právě ti hovoří o ohni, který byl rozdmýchán dřevem jejich minulosti. Všichni, kdo jsou poznamenáni Kristovým utrpením a křížem, budou jednoho dne hořet ohněm, živícím se z jejich minulosti. Potom pochopí: Nic není bezdůvodné, nic není ztraceno v Bohu. Kristus neničí člověka z masa a krve. Nerozbíjí to, co je v člověku. Nepřišel zrušit, ale naplnit. Když tě obklopuje hustá tma: jeho láska je oheň.

Pomalou, ale nepřetržitě

Kristovo světlo vyjasňuje, proměňuje i přítmí v nás. Ale stíny tu přece jsou; někdy jsme proti nim bezmocní. A náhle, pozvolným působením Kristova života v nás se stává všechno tmavé, pochmurné, neprůhledné a zneklidňující konečně jasným, klidným a přijatým od Boha. On jediný stačí na to nepolapitelné, na tu vzpurnou vůli v nás, která nečiní to, co by chtěla, ale to zlé, ~~č~~co je jí odporé. Nic není ztraceno na této zemi, protože Bůh je dostatečně silný, aby nám daroval všechno nové; proměněno, nově prožito, projasněno ~~u~~ím samým. K tomu je ovšem nutné otočit se ke světlu.

Tato proměna se nestane v jednom dni. Stále znovu musíme být proměňováni, abychom byli Bohem uchopeni, opracováni a vnitřně nově zmocněni. V žádném případě není hledání Boha jednotvárné!

K čemu toto proměňování? Abychom byli schopni přijmout lehké stejně jako těžké, také nepřátelství, abychom byli vždycky připraveni začít pracovat s tím, co leží před námi.

Dokud se nenecháme uchopit, nesmíme se divit, když nerozumíme ničemu o Bohu a děláme z něho předmět své zvědavosti a dlouhotrvajících diskuzí. Náš život pak zůstává trčet v bezvýchodném monologu s sebou. Zajisté můžeme mnoha prvkům života a světa rozumět sami od sebe - s poznáním Boha je to však jiné. Nepoznáme ho, dokud se od něj ~~ne~~ nenecháme uchvátit a opracovat.

Tím, že slavíme Kristovo proměnění, opěvujeme zároveň ono nepředstavitelné očekávání svého vlastního proměnění. Kristus prochází člověkem a vtiskává mu své vlastní rysy. Proměňuje všechno v nás, to dobré stejně jako zlé.

V každém muži, v každé ženě zanechávají ránu nezdraví, pokořování a špatné svědomí, vyvolané moralizováním a psychologizováním. Možná vznikla v té chvíli, kdy jsme potřebovali nezměrné pochopení - ale nikdo tu nebyl.

Zoufat nad touto ranou? Stala by se trápením, agresivní silou proti nám samým i proti jiným, obyčejně proti těm nejbližším.

Projasněna, proměněna Kristem se stane silovým polem, pramenem tvořivé síly, z níž tryská schopnost k vytvoření společenství, přátelství a porozumění.

Uprostřed v rozkolech světa

Tak, jako působí světlo Kristovo v temnotě našeho vlastního srdce, tak proniká i do temnoty světa. Tak přijímá Bůh nevěřící lidstvo: uprostřed mezi lidmi, kteří nemohou uvěřit, žije křesťan jako nositel Krista; opatrně a nevtíravě sdílí vlastní Boží přítomnost.

Apoštolové se dívají na proměněného Krista a chtěli by rádi v tomto zářivém světle zůstat; vždyť ví dobře, co tento mocný okamžik v jejich životě znamená. Ale musí znovu sestoupit z hory a musí od nynějška zviditelňovat to Kristovo světlo ve vznikající církvi, v sobě samých, ve světě uprostřed lidí. /Matouš 17,9/

To platí pro každého křesťana: znovu sestupovat a vyzařovat Boha, být nositelem míru a smíření v rozštěpeních rodiny církve a v trhlinách rodiny lidstva, tak, aby i ten, kdo věřit nemůže, byl veden ~~ne~~ aniž by věděl jak, světlem Kristovým v nás k naději v Bohu.

VĚTŠÍ SHROMÁŽDĚNÍ POUTNÍ CESTY V PORTUGALSKU

"Síla a krása tohoto setkání nebyla ani tak v tom, jak mnoho nás bylo, jako spíše v různosti věku, národnosti, příslušnosti k skupinám a hnutím. Spočívala také v tom, že to nebylo jen ojedinělé setkání, ale že to byla část poutní cesty". To jsou slova jednoho z účastníků lisabonského setkání vloni v březnu.

U nás v Portugalsku není příliš obtížné svolat a shromáždit dva či tři tisíce lidí do kostela k bohoslužbám. Zcela nová jsou však shromáždění, v nichž je tak zřetelně viditelná jednota a současně mnohotvárnost Božího lidu a skrze něj i celého národa. A i když u nás nemáme tak hluboká konfesní rozdělení mezi křesťany, přece jen mnoho lidí je rozděleno různými způsoby, daleko méně viditelnými, a mnohdy si to vůbec ani neuvědomují. Na různých úrovních a stupních tato rozdělení blokují síly a energie, které by se měly vynakládat ke společnému tvoření, k ožívování církve, společenství Kristova těla.

Má to smysl vypočítávat některé z těch věcí, jež nás tak rozdělují? Velká přehrada je mezi obyvateli měst a venkova: ti první jsou daleko bohatší a mají možnost rozvoje a uplatnění, ti druhí žijí v chudobě a odkázání jaksi na to "co zbuďe". Na severu Portugalska je religiozita velmi silně tradiční, což je v kontrastu k chudé a menšinové "misijní" církvi na jihu země. V každé diecezi jsou skupiny nebo hnutí, které se velmi vážně a usilovně snaží plnit své úkoly. Ale často zapomínají, že církev, kostel, místo společenství pro všechny je důležitější než jejich hnutí nebo skupina. Zapomínají, že tvář Kristova je viditelná pouze v jednotě. Totéž platí pro všechny, kdo netrpělivě volají po obnově církve a kdo stojí proti těm, kteří o takové obnově nechtějí nic slyšet, protože se bojí, že při ní by se mohla stratit podstata církve: je to konflikt, střetnutí, při němž se příliš snadno zapomíná, že bez hlubokého společenství je iluzorní jakákoliv obnova. Tyto spory bývají často tvrdé mezi sousedními obcemi v jednom městě, nebo mezi různými skupinami v jedné církevní obci, nebo třeba i mezi mládeží a farářem.

Protože při přípravě shromáždění se často mluvilo o poutní cestě, o tom "vydat se jako poutník na cestu", ponenáhlu jsme začali chápat, že daleko méně jde o to, abychom naše konflikty a rozdělení analuzovali nebo o nich diskutovali, že spíše bychom měli prožívat jakousi "svátost společenství."

Již v období příprav se ukázalo, jakých rysů asi setkání nabude. První začali s přípravou mladí, kteří již byli v Taizé

nebo kteří o rok dříve se zúčastnili týdenního setkání v chudé vesničce ve středozezí. Pomáhálo také nekolik lidí, kteří se zúčastnili římského setkání koncem roku. Postupně zachvacovalo nadšení pro věc další a další, zástupce diecézních rad a farních rad, pěveckých sborů, kroužků mládeže a pod. Jak se shromáždění blížilo a navštívovovali jsme stále více a více lisabonských farností, stále více sílilo radostné očekávání a nadšení ve většině těchto farností; brzy se sformovala skupina, která se připravovala na konkrétní příjem účastníků v jednotlivých farnostech. Každý den v týdnu se vždy v jednom kostele /pokaždé v jiném/ konala společná modlitba ... jako procesí, které bylo stále delší a delší. Jedním z nejkrásnějších okamžiků v tomto období příprav byla společná bohoslužba pro mladé i staré, která se konala v lisabonském dómu.

V této době byla obzvláště významná pomoc a podpora lisabonského biskupa kardinála Ribeira. Veřejně prohlásil, jak se na setkání těší a že vyzývá všechny věřící své diecéze, aby v přípravě pomáhali. Večer 14. března se zúčastnil společné modlitby a shromáždění spolu s bratrem Rogešem, kde také promluvil.

V pátek, kdy setkání začínalo, bylo nutno nejprve všechny poutníky přijmout. Celé odpoledne a večer se scházeli účastníci ze všech koutů země: jednotlivci, dvojice, rodiny s dětmi. Někteří byli na cestě až 16 hodin. Čekaly na ně lisabonské rodiny, některé až do 2 hodin ráno, kdy doráželi pozdní příchozí. Přijetí v rodinách bylo velmi srdečné; některé rodiny, k nimž nikdo nakonec nebyl poslán, byly smutné.

Velká radost byla z výpravy Španělů, jichž přijelo na 200 ze Sevilly, Salamanky a z Galicie. Po dlouhou dobu nám byla vykládána historie Portugalska tak, že Španělé jsou téměř nepřátelský národ a že jsou neustálou hrozbou pro naši nezávislost. Také proto byla významná jejich účast na tomto setkání: bylo to znamení smíření a společenství v Kristu.

V pátek pozdě večer se všichni sešli k první modlitbě v hlavních kostelích 6 okresů města. V sobotu dopoledne jsme po společné modlitbě v malých skupinách hovořili o Dopisu z Itálie. Přitom jsme si především vyprávěli o tom, jak bychom mohli v naší zemi a tam, kde jsme doma, uskutečňovat konkrétně okamžité usmiřování. Odpoledne, po obědě v našich hostitelských rodinách jsme se vydali na návštěvu do "míst usmiřování": jednotlivci i skupiny, i celá společenství, kteří svým způsobem života jsou znamením naděje, konkrétním vyjádřením žitého evangelia. To snad byla nejhlubší součást celého set-

kání. Sešli se tak lidé z města či jeho okolí, kteří se dosud neznali, ale i příchozí z větší či menší dálky přinesli podněty, jak by bylo lze ve městě a okolí podniknout kroky k hlubšímu společenství.

V sobotu večer se konala společná modlitba a shromáždění s bratrem Rogerem v nádherném kostele ze 16. století, z nějž byli vysíláni dříve misionáři, kteří doprovázeli portugalské mořeplavce, byl to chrám sv. Jeronýma. Byl plný, většinou mladých lidí, ale také dospělých a dětí... Jeden účastník napsal o tom, co říkal bratr Roger: "Přednesl nám poselství naděje: aby celý náš život byl proniknut Kristovou láskou, toho Krista, který nás provází v každém okamžiku našeho života, ale nikdy nás nenutí, že ho musíme milovat. Nikdy neklade kolem našeho hrdla smyčku, aby nás nutil; jen se naléhavě ptá: Miluješ mě?" Když bratr Roger skončil, začal modlitbu u kříže, jež se protáhla dlouho do noci.

V neděli dopoledne se všichni zúčastnili bohoslužeb, znamení společenství a sounáležitosti s místní církví a se společenstvími, která se spojuje v nedělní bohoslužbě; to je místo, kde vzniká a pokračuje společenství, obec zahrnující všechny generace. V neděli odpoledne se konala opět společná modlitba v chrámě Jeronýmově a po ní rozhovor s bratrem Rogerem. Při ní byly rozděleny olivové větvičky jako znamení pokoje a smíření; ty přivezla skupina mladých lidí z jedné jihoportugalské vesničky.

Pak se konal piknik ve volné přírodě s lisabonskými rodinami a se všemi, kdo přišli, aby se zúčastnili setkání. O této slavnosti se kolemjdoucí s údivem ptali: Co se to tu děje? V pozdní odpoledne jsme se loučili. V pondělí museli všichni zase být na svých pracovištích nebo ve škole. "Bylo to krásné ale příliš krátké", říkali mnozí. Na zpáteční cestě prožívali všichni otázku, jak jeden každý bude moci doma pokračovat v tomto setkání.

Bylo mnoho podnětů, mnoho se skrze toto setkání změnilo. Dnes již se v Lisabonu častěji koná společná modlitba, k níž se scházejí lidé z celého ~~okolí~~ okresu nebo dokonce z celého města. Konalo se také již několik weekendů v duchu poutní cesty; v několika farnostech to byly 2-3 modlitební dny. Jiná iniciativa: skupina mladých lidí z vesnice blízko Lisabonu pozvala k společnému weekendu skupinu mladých z města. Lidé z nejzaššího severu Portugalska navštívili své druhy z jihu. Na toto léto se plánuje společná cesta do Taizé. Především však leží na srdci všem, kteří se ve svých farních společenstvích a ve skupinách angažují, jak by bylo lze rozšířit a prohloubit společenství církve.

Jáchym z Portugalska

NÁVRHY PRO PŘÍŠTÍ MĚSÍCE

V Římě i při dalších letošních setkáních jsme hledali "dětství církve", co to znamená "být dětsky prostý v církvi". Nyní by mnoho bratří a sester chtělo stát se poutníky smíření apokoje v nyní nejším bolestně rozděleném světě, a to s postojem naivním, nezaujatým, s postojem, který by mohl vést ke zcela novému vykročení. Přinášíme zde několik nápadů, jak se sešly z nejrůznějších stran:

- Vyhledávat pravidelně Ježíše v noci, tak jako Nikodém, abychom prosili za odpuštění a abychom nechali Krista proměnit náš vlastní pohled na nás samé, na druhé a na lid Boží. K tomu si v rohu pokoje zbudovat malé místečko pro kontemplaci. Čas od času připravit takový společný modlitební večer nebo i celou noc pro skupinu, svou vlastní, ale také sousední. Krásné je takovou společnou večerní modlitbu př začít a pak se během ní v nočních hodinách rozdělit k osobní modlitbě. Je možné uspořádat ji jako "noc sdílenou spolu se všemi, kteří trpí", s hodiny modlitby vyhrazenými pro jednotlivé kontinenty a s oslavou Zmrtvýchvstalého Krista v časných ranních hodinách.
- Jiní připravují se svou farností pro postní dobu křížovou cestu; každý pátek jedno zastavení v jednom domě. Na toto zastavení navazuje modlitba u kříže.
- Jiní zase chtějí v sobotu či neděli ve svém městě nebo v okolí podniknout pout od jednoho kostela k druhému, od jedné skupiny k druhé, od obce k obci. Všude by měla být možnost k rozhovoru a k výměně zkušeností a názorů. Během měsíce by mnozí chtěli takto navštívit všechny skupiny a určité části města, které se angažují v boji a kontemplaci a pozvat je nebo aspoň některé členy k společné modlitbě. Dopis z Itálie mluví také o malých poutích, které konají děti k jiným generacím.
- Na úrovni skupin nebo farních společenství by mohli jíní přemýšlet o tom, jak konkrétněji zaujmout postoj k výzvě po spravedlivém rozdělování hmotných statků.
- Malé skupiny mohou vypracovat návrhy a kritéria pro "prototyp světové autority", jehož příprava má být zahájena 6. srpna tohoto roku. Které otázky jsou v tomto ohledu nejnaléhavější?
- Čas od času se může ve farnosti, v obci, nebo i v několika obcích současně uspořádat zvláštní slavnost nebo jiná akce, při které by účastníci znovu prožili "svěžícího ducha společenství", velikonoční triduum /pátek-sobota-neděle/, během něhož lze se ujmout některých předchozích návrhů. V pátek večer vzájemné sdělování na základě otáz-

ky: Jak prožíváme odpouštění ve všední den, v konfliktních situacích, uprostřed rozděleného, rozpolceného světa? Pak modlitba před křížem. V sobotu dopoledne uvažování v tichu o "ukazateli cesty poutníka" nebo o úseku "dopisu z Itálie", a to o takovém úseku, který každý považuje pro sebe za nejvýznamější. Na to mohou navázat rozhovory ve skupinách, třeba motivované některým z návrhů z "dopisu z Itálie". V sobotu odpoledne pak pouť od jedné obce nebo farnosti k druhé, od skupiny ke skupině se společnou velikonoční liturgií v sobotu večer. V neděli dopoledne bohoslužby se všemi členy obce a pak společný oběd.

O velikonočních byla všem položena otázka, aby každý na svém místě ve všední den uvědoměle se na ň ni pokoušel odpovědět:

Jsi připraven k boji proti nenávisti, k tomu, abys tam, kde žiješ, se stal nositelem smíření, také tam, kde jsou rozdělené křesťanské rodiny či společenství a kde je rozpolcená lidská rodina?